

Mirjana Crnić Novosel

ZNANSTVENI I KULTURNI RAD MR. SC. DARKA DEKOVIĆA

Mirjana Crnić Novosel, prof.
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Podružnica u Rijeci
Sveučilišna avenija 4, HR-51000 Rijeka
mcrnic@ihjj.hr

UDK 80-05Deković, D.
Prethodno priopćenje
Primljeno: 29. 6. 2012.
Prihvaćeno: 15. 10. 2013.

U akademskoj zajednici mr. sc. Darko Deković, filolog, književnik i dugogodišnji predsjednik riječkoga ogranka Matice hrvatske, ponajprije je bio prepoznatljiv svojim radovima o glagoljaškoj djelatnosti na našim prostorima. Otkrio je, obradio i objavio više glagoljičnih rukopisa i natpisa, a znanstvena utemeljenost njegovih otkrića ostaje trajnim polazištem svakoga budućega istraživanja. Svojim je iscrpnim i sveobuhvatnim radom pokazao vrlo dobro poznavanje složene teme glagoljaštva, osobito riječkoga, i to u dvjema dimenzijama – filološkoj i historiografskoj. No, dotaknuo se i standardoloških pitanja u vezi s hrvatskim jezikom, pisao pjesme, ali i pokazao iznimnu sposobnost organizacije i vođenja središnje kulturne institucije našega grada – riječkoga ogranka Matice hrvatske. U ovom će se radu izdvojiti nekoliko najvažnijih dostignuća koja Darka Dekovića поближе određuju kao znanstvenika, književnika, kulturnoga djelatnika, ali prije svega kao osobu visokih moralnih načela potpuno predanu radu i očuvanju hrvatskoga identiteta.

Ključne riječi: *Darko Deković; Zavod za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Rijeci; glagoljaštvo; znanstveni rad; kulturni rad; pjesništvo.*

Povodom 65. obljetnice Akademijina Zavoda za povijesne i društvene znanosti u Rijeci, s Područnom jedinicom u Puli, pripala mi je čast govoriti o pok. mr. sc. Darku Dekoviću, filologu, književniku i predanom kulturnom djelatniku grada Rijeke – dugogodišnjem predsjedniku riječkoga ogranka Matice hrvatske. S obzirom na to da je dosad njemu kao prepoznatljivoj i znamenitoj riječkoj ličnosti posvećen znatan broj radova, recenzija, prikaza i nekrologa, ovaj se rad oslanja na dosad objavljene istaknute priloge o Dekovićevu kulturnom i znanstvenom djelo-

vanju. No, iako se katkada čini da je o određenim znanstvenicima sve već rečeno, mišljenja sam da se liku i djelu znanstvene i kulturne veličine poput Darka Dekovića treba uvijek vraćati. Razlog tomu je njegov neuobičajeno bogat i plodan radni vijek. U ovom će se radu prema područjima djelovanja izdvojiti nekoliko njegovih najvažnijih dostignuća koja ga pobliže određuju kao znanstvenika, književnika, kulturnoga djelatnika, tj. kao nezaobilaznu ličnost riječke, a i hrvatske kulturne i znanstvene scene.

1. Biografija

Darko Deković rođen je u Rijeci 16. studenoga 1947. U rodnom je gradu završio osnovnu i srednju školu te diplomirao pri Pedagoškom fakultetu 1985. studij *Hrvatskoga ili srpskog jezika i jugoslavenske književnosti* pod mentorstvom akademika Eduarda Hercigonje, radom iz područja glagoljične kazuistike XVIII. stoljeća, te time stekao zvanje profesora hrvatskoga jezika i književnosti. Po završetku studija bio je učenikom i asistentom akademika Branka Fučića, uz kojega je tijekom dugogodišnje suradnje stekao mnoga korisna iskustva. Pritom je izravno sudjelovao u izradi Fučićeva kapitalna djela *Glagoljski natpisi*¹ te na provjeri svih glagoljičnih natpisa objavljenih u toj knjizi. Magistrirao je pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu god. 1997. obranivši magistrarski rad *Zapisnik misni kaptola riečkoga* i time stekao naslov magistra humanističkih znanosti, polja filologije.²

¹ Branko Fučić, *Glagoljski natpisi*, Djela JAZU, knj. 57, Zagreb, 1982.

² O životu i radu D. Dekovića saznajemo iz mnogih izvora, primjerice: iz Izvještaja Fakultetskoga vijeća Filozofskoga fakulteta u Zagrebu koji potpisuju prof. dr. sc. Stjepan Damjanović, predsjednik, te članovi: akademik Eduard Hercigonja i dr. sc. Mateo Žagar, doc. (http://www.ffzg.unizg.hr/vijece/DV04_02.htm), podnijetom u Zagrebu 20. siječnja 2004. u svrhu prihvaćanja Dekovićeve teme doktorske disertacije; iz Bilješke o piscu Gorana Crnkovića u Dekovićevoj knjizi *Zapisnik misni Kaptola riečkoga* (2005: 403); iz Bibliografije koju je D. Deković sastavio 11. ožujka 2008. u Zavodu za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci, a istu je priredila i nadopunila Hana Lencović za objavljivanje u svesku 10 časopisa *Problemi sjevernoga Jadrana* (2009: 151-164). Osim toga, u istome su svesku o njemu kao znanstveniku, ali i kulturnom djelatniku podnijeli svoje referate voditelj i djelatnici Zavoda HAZU, redom: P. Strčić, Gdo knjige počtuje, da je knjigami poštovan, Uvodna riječ (111-120); S. Holjevac, Znanstvena djelatnost mr. sc. Darka Dekovića (121-131); M. Crnić, Glagoljica u djelu mr. sc. Darka Dekovića (133-140); M. Polić, Kulturno i znanstveno-organizacijsko djelovanje mr. sc. Darka Dekovića (141-150). Objavljeno je i nekoliko njemu posvećenih nekrologa, koji također vjerno prenose informacije o Dekovićevoj životu i radu: S. Damjanović, Darko Deković (16. XI. 1947. – 5. VIII. 2008.), *Croatica et Slavica Iadertina*, 4, 4, 2008: 582-583; S. Holjevac, U spomen, Darko Deković (1947. – 2008.), *Jezik*, 55, 4, 2008: 126-129; G. Crnković, Darko Deković (1947 – 2007), Zbogom prijatelju, *Vijenac*, 11. rujna 2008.; M. Crnić, In memoriam, Darko Deković (Rijeka, 16. studenoga 1947. – Rijeka, 4. kolovoza 2008.), *Slovo*, 58, 2008: 313-317.

Stoga nije neobično što je u struci bio prepoznatljiv ponajprije po svojim radovima iz glagoljaštva – fenomena hrvatskoga kulturnoga identiteta. Otkrio je, obradio i objavio više glagoljičnih rukopisa i natpisa, a znanstvena utemeljenost njegovih otkrića ostaje trajnim polazištem svakoga budućega istraživanja.

2. Znanstveni rad

Svojim je iscrpnim i sveobuhvatnim radom pokazao vrlo dobro poznavanje složene teme glagoljaštva, osobito riječkoga, i to u dvjema dimenzijama – filološkoj i historiografskoj. Dugu je i bogatu glagoljašku tradiciju, osobito na području ove urbane sredine, uklopio u kontekst kvarnerskoga, ali i hrvatskoga glagoljaštva i kulture uopće. Prema riječima Stjepana Damjanovića, Darko Deković se *radovao svakom kamenu na kojem je urezano glagoljično slovo, svakom glagoljičnom retku napisanom ili otisnutom. Svako je slovo doživljavao kao svjedoka u korist hrvatstva Rijeke, kao branitelja koji ne dopušta otuđenje njegova rodnoga grada.*³

Dekovićev je znanstveni put započeo 80-ih godina prošloga stoljeća. Od prvoga je znanstvenoga rada *Još glagoljskih natpisa u Puli i Kastvu*,⁴ objavljenom u časopisu *Slovo* 1985. g. pokazao zanimanje za istraživanje glagoljičnoga pisma te je nalazima pristupao s jezično-paleografske i povijesne strane smještajući nalaz u povijesno-društveni kontekst vremena u kojem je nastao. Otkrio je i obradio glagoljične spomenike pronađene u gradu Rijeci i riječkom prstenu (Kastav, Grobnik, Škrljevo, Bakar). Osim u časopisu *Slovo*, Deković je objavljivao i u drugoj znanstveno-kulturnoj periodici: *Croatica christiana periodica*, Marulić, *Fluminensia*, *Rijeka*, *Vjesnik Državnoga arhiva u Rijeci*, *Zvona*, a ponajviše u časopisu *Dometi*.⁵

Za svoga je života uz jednu znanstvenu knjigu te nekoliko stručnih koje je uredio i priredio za tisak u stručnoj i znanstvenoj periodici objavio: 22 znanstvena članka, 24 stručna, 1 stručno-znanstveni i 15 znanstveno-popularnih radova. Izlagao je na 16 znanstvenih, međunarodnih i domaćih skupova te održao oko 20 stručnih predavanja na temu glagoljice i glagoljaštva, posebice onoga u Rijeci.⁶ Valja istaknuti priopćenje o glagoljicom pisanim kazuističkim tekstovima iz XII. st. na *Međunarodnome slavističkom kongresu* održanome u Vatikanu 1985. povodom 1100. obljetnice smrti sv. Metoda te sudjelovanje na skupovima posveće-

³ Više o tome v. u Predgovoru knjige Darka Dekovića *Istraživanja o riječkome glagoljaškom krugu* (2011: 5-9).

⁴ *Slovo*, 35, Zagreb, 1985: 131-135.

⁵ Popis njegovih radova priložen je u već spomenutom svesku 10 časopisa *PSJ* (v. Lencović-Milošević, 2009: 151-164).

⁶ Više o tome v. Crnić, 2009: 133-140 i Holjevac, 2009: 121-131.

nima biskupu Šimunu Kožičiću i fra Franji Glaviniću. U svojem se radu uglavnom posvećivao glagoljskim nalazima u rukopisu i natpisima u kamenu, od kojih valja izdvojiti radove: *Novopronađeni glagoljski rukopis u franjevačkom samostanu na Trsatu*;⁷ *List glagoljičnoga časoslova iz knjižnice riječke nadbiskupije*;⁸ *Glagoljična nabavnica iz Bakra*;⁹ *Hrvatskoglagoljični prijevod u Diplomatariumu augustinskoga samostana u Rijeci*;¹⁰ *Glagoljični godar riječkoga zbornog kaptola iz 1605.*;¹¹ *Dva kasna glagoljična zapisa iz Kukljice*;¹² *Svetokrižki odlomak – Glagoljični natpis iz sv. Križa pored Trsata*;¹³ *Glagoljični natpis iz Dragozetića na Cresu*;¹⁴ *Škrljevski ugrebenac – nalaz glagoljice na Škrljevu*;¹⁵ te naposljetku „Blaž“ pod križem – novi nalaz glagoljice u gradu Grobniku.¹⁶

Interes prema traženju i obradbi glagoljske građe pokazuje već za svojega studiranja, o čemu svjedoči nekoliko njegovih ranih radova te diplomski rad *O dužnostima roditelja i starješina prema djeci i podložnicima – Kazuistička rasprava o riječkom glagoljičkom rukopisu iz 18. stoljeća*, napisan pod mentorstvom akademika Eduarda Hercigonje i obranjen 1985. godine na Pedagoškome fakultetu u Rijeci. Istu je temu izložio na Međunarodnome slavističkom kongresu u Rimu povodom 110. obljetnice smrti sv. Metoda. Godinu nakon kongresa to je priopćenje objavljeno na hrvatskom jeziku u časopisu *Marulić*,¹⁷ a 1988. na talijanskom jeziku u časopisu *Orientalia Christiana Analecta* u Rimu.¹⁸ Osim navedenih radova, osobit je Dekovićeve priloge hrvatskomu glagoljaštvu knjiga *Zapisnik misni kaptola riečkoga: istraživanja o riječkome glagoljaškome krugu*, objavljena 2005. g. u izdanju riječkoga ogranka Matice hrvatske, nastala preradom njegova magistarskoga rada. Riječ je o vrijednom glagoljičnom rukopisu iz Rijeke¹⁹ kojega je najvredniji doseg kompetentno iščita-

⁷ *Croatia Christiana Periodica*, 17, Zagreb, 1986: 168-172.

⁸ *Dometi*, 1-6, Rijeka, 1999: 23-36.

⁹ *Dometi*, 1-4/2003, Rijeka, 2005: 18-24.

¹⁰ *Dometi*, 1-4/2003, Rijeka, 2005: 29-70.

¹¹ *Dometi*, 1-4/2005, Rijeka, 2007: 79-104.

¹² *Dometi*, 7-12/1999, Rijeka, 2000: 57-58.

¹³ *Drugi Hercigonjin zbornik*, Zagreb, 2005: 97-100.

¹⁴ *Dometi*, 1-4/2003, Rijeka, 2005: 25-28.

¹⁵ *Dometi*, 1-4/2005, Rijeka, 2007: 105-113.

¹⁶ *Isto*, 115-118. Više o tome v. Crnić, 2009: 133-140.

¹⁷ Darko Deković, O glagoljskom traktatu teološko-moralne kazuistike iz XVIII. stoljeća, *Marulić*, XIX., 6, Zagreb, 1986: 745-749.

¹⁸ Darko Deković, Un trattato glagoliticco di teologia morale casuistica nel settecento, *Orientalia Christiana Analecta*, 231, Rim, 1988: 175-185.

¹⁹ Danas se taj rukopis od 46 listova (92 stranice) čuva u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu pod oznakom "GLAGOLITIKA 1-5".

vanje podataka važnih za kulturnu i gospodarsku povijest grada na Rječini. To je ujedno prva knjiga o jednom riječkom glagoljičkom spomeniku. Na 400-tinjak su stranica priloženi: transliteracija teksta, opis grafijskih i jezičnih, posebice stilističkih značajki Zapisnika, tj. popisa bilježenja misa zadušnica i pogreba koji su održavani od kolovoza 1545. do 1555. te izvješća s godišnjih izbornih zasjedanja i podatci o gospodarskoj djelatnosti riječkoga kaptola.²⁰

Njegova su plodna i aktivna istraživanja riječke glagolitike osobito došla do izražaja u Akademijinu Zavodu za povijesne i društvene znanosti u Rijeci. Istražujući glagoljašku baštinu, od ožujka 2004., kada je primljen na radno mjesto asistenta, pa do iznenadne smrti 2008. godine, objavljivao je radove koji potvrđuju njegov neumoran istraživački nerv i predanost radu, kako znanstvenomu tako i kulturnomu.

Usporedno sa znanstvenim i kulturnim djelovanjem Deković je radio na izradi svoje doktorske disertacije na temu *Glagoljica i glagoljaštvo grada Rijeke* koje je rukopis u siječnju 2008. g. predan njegovu mentoru, akademiku Eduardu Hercigonji, i koja je prihvaćena na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Prema izvještaju Stručnoga povjerenstva za ocjenu doktorskoga rada u sastavu: dr. sc. Mateo Žagar, akademik Eduard Hercigonja i dr. sc. Milan Mihaljević, riječ je o izvornom znanstvenom radu, prvom opsežnom prikazu glagoljaštva u gradu Rijeci od početaka u srednjem vijeku pa sve do druge polovice XX. st. Njegova je disertacija ujedno ocijenjena kao *osobito vrijedna zbog širine zahvata, svojevrsnoga monografskoga pothvata, kakvim dosad – ni u kojem primjeru urbanoga glagoljaštva – ne raspolažemo te je prosuđena vrijednim i pouzdanim izvorom za daljnje proučavanje naše glagoljaške baštine i uopće hrvatske filologije.*²¹ Nažalost, zbog iznenadne smrti, Darko Deković nije uspio i obraniti svoj rad, a svakako bi bila prava šteta da se takva knjiga o riječkom glagoljaštvu nije objavila.²² Njegovu je doktorsku disertaciju za objavljivanje priredio Stjepan Damjanović, a recenzenti su bili: Eduard Hercigonja, Milan Mihaljević i Mateo Žagar. Dekovićeva je knjiga *Istraživanja o riječkome glagoljaškom krugu* temeljena na pouzdanim filološkim i historiografskim metodama te potvrđuje njegovo višegodišnje sustavno terensko istraživanje. Građi o glagoljici i glagoljaštvu u gradu Rijeci, izuzev dijelova imenom Trsat i Sušak, koji su bili pod

²⁰ Nekoliko je prikaza te knjige: M. Žagar, Knjiga o riječkoj glagoljaškoj baštini, *Dometi*, 1-4 (2003: 131-135); Agneza Szabo, Vrijedan doprinos povijesti i kulturi grada Rijeke, *PSJ*, 9 (2008: 161-164); S. Zubčić, Knjige o riječkim knjigama, *Fluminensia*, 22, 1 (2010: 167-171).

²¹ Izvještaj stručnoga povjerenstva za ocjenu doktorskoga rada mr. Darka Dekovića, http://www.ffzg.hr/dokumenti/doc_dl.cgi?006061_1.doc.

²² Knjiga *Istraživanja o riječkome glagoljaškom krugu* objavljena je 2011. godine u izdanju Matice hrvatske, Zagreb.

drugom upravnom cjelinom, Darko Deković pristupa dijakronijski. Povijesni je pregled podijeljen prema stoljećima, od 9. do 20., a unutar se njih razdioba proširuje na važnija politička, kulturološka i uljudbena zbivanja presudna za riječko glagoljaštvo i glagolizam. Usto, da bi se prikazalo riječko glagoljaštvo, trebalo ga je uspoređivati i povezivati sa zbivanjima na širem glagoljaškom prostoru. Knjiga je utemeljena na trima postavkama: glagoljanje u Rijeci ima neprekinuti vremenski slijed od 9. do 20. st.; riječko je glagoljaštvo ponajbolji primjer gradskoga glagoljaštva u zapadnoj Hrvatskoj; grad Rijeka, uza Senj, važno je središte sjevernojadranskoga glagoljaštva, što se potvrđuje u prvenstvu što ga je imao u sklopu Riječkoga arhidakonata. Ovim djelom Deković nastavlja svoju već ranije započetu obradbu glagoljaštva zapadne Hrvatske u više znanstvenih radova²³ i prvoj knjizi *Zapisnik misni kaptola riečkoga: Istraživanja o riječkome glagoljaškome krugu*. Podnaslov je ove knjige podnaslov i doktorske disertacije, a on svoje uporište ima u Dekovićevoj čestoj uporabi te sintagme za opis posla kojem se u potpunosti predavao.

No, Deković nije svojim upornim radom pridonio samo istraživanju glagoljaštva. Otkrio je i opisao neke latinične hrvatske tekstove. Ovdje svakako treba istaknuti da je 1981. g. u župnom uredu Uznesenja Blažene Djevice Marije u Rijeci pronašao rukopisni latinični *Missal hervaski* riječkoga kanonika Jurja Manzina iz 17. st., paginirao ga i opisao te smjestio u kontekst otpora tadašnjoj istočnoslavenizaciji hrvatskoglagoljskih tekstova. O tome je objavio nekoliko znanstvenih i stručnih članaka²⁴ te održao izlaganje na spomenutom skupu o Šimunu Kožičiću Benji dobro pretpostavljajući da je predložak Manzinovu bio Kožičićev misal iz 1531. godine.²⁵

Kao predani domoljub, ali prije svega filolog po struci, Darko Deković bio je zainteresiran i za pitanje hrvatskoga standardnoga jezika, pa je svoja gledišta u vezi s tim objavio u prilogima: *Izraz „čaj“ kao primjer pučke etimologije*²⁶ i *Neopravdana uporaba tuđica u njihovo razjednačivanje s hrvatskom istoznačnicom*²⁷ te osvrt *Za objed*²⁸.

²³ Za prikaz radova usp. Crnić, 2009: 133-140.

²⁴ Primjerice, *Missal* Jurja Manzina – Rukopisni hrvatsko-latinični misal iz XVII. stoljeća (*Croatia christiana periodica*, X, 18, Zagreb, 1986: 89-116); Juraj Manzin nastavljajući Kožičićevu zamisli o liturgijskom jeziku u 17. st. (*Zbornik radova o Šimunu Kožičiću Benji*, JAZU, Zagreb, 1991: 77-80); „*Missal hervaski*“ trsatskog župnika Jurja (*Marijin Trsat*, XXI, 3, Rijeka, 1987: 11); Zašto je „*Missal hervaski*“ ručno pisan (*Glas Koncila*, 45, Zagreb, 1987: 9) itd.

²⁵ V. Holjevac 2009: 124.

²⁶ *Marulić*, 3, Zagreb, 1982: 222-223.

²⁷ *Marulić*, 4, Zagreb, 1982: 321-324.

²⁸ *Jezik*, XXXI, 4, Zagreb, 1984: 126-127.

3. Pjesništvo

Uza znanstvene i stručne radove, nezaobilazni su i Dekovićeve literarni radovi, od kojih su najzapaženiji čakavski stihovi zbirke *Kamik va kamike* objavljeni u časopisu *Dometi* 1994.,²⁹ a napisani još tijekom veljače 1972. g. u samici riječkoga općinskog zatvora, te potom prvi put objavljeni pod imenom Ive Malinića u *Riječkoj reviji* 1976. godine. U istom je časopisu, ali i ostalim, ponajprije riječkim, književnim časopisima objavio i druge literarne stihove, ali i ulomak romana *Bura* u *Hrvatskoj književnoj reviji Marulić* u Zagrebu 1984. te priču za djecu *Kaktus* u *Malom koncilu* 1980. god. Pjesme koje čine poemu naslova *Dolina noćnih prikaza* objavljujivane su u časopisu *Dometi* od 1996. do 2003.³⁰ Tu egzorcističku poemu u kojoj se ističe odnos kršćanskih i drugih simbola interpretirao je Dean Slavić u svom članku objavljenom 2010. godine.³¹

4. Kulturni i organizacijski rad

Osim znanstvenoga rada i pjesništva, treba istaknuti i Dekovićevo društveno, organizacijsko i kulturno djelovanje.³²

Za hrvatskoga je proljeća 1971. s još trojicom studenata, članovima MH, uhićen i pritvoren kao predsjednik Kluba sveučilištaraca i član Upravnoga odbora riječke Matice hrvatske. Svi su, ujedno, bili prvacima studentskoga pokreta u Rijeci te pripadnicima pokreta riječke katoličke mladeži *Synaxis*. K tomu, Deković je bio i odgovornim urednikom istoimenoga časopisa *Synaxis*. Klub sveučilištaraca, kao i Matica, morao je prestati s radom nakon ocjene središnjih vlasti da se u Ogranaku vodila nacionalistička hrvatska aktivnost. Deković je uhićen pod optužbom da je s kolegama pripremao kontrarevolucionarni napad na društveno uređenje tadašnje SFRJ, a zbog svoje je domoljubne djelatnosti i katoličkoga određenja bio najteže suđeni student. Bilo mu je uskraćeno napredovanje, a dijelom i studiranje te mu je sudskom odlukom bilo strogo zabranjeno javno nastupiti ili objaviti

²⁹ U broju 11 (1971)/1994. časopisa *Dometi* objavljene su Dekovićeve čakavske pjesme kojih je dio nakon vremena provedena u zatvoru poslao potpisane izmišljenim imenom Ivo Malinić uredništvu *Riječke revije*. Sve poslane pjesme objavljene su pod naslovom *Kamik va kamike* u broju 3/1976. istoga časopisa, a uredništvo nije u to vrijeme doznalo pravo ime pisca.

³⁰ *Dometi*, broj 7-12/1996. – pjesma *Suton* uz njen njemački prijevod; broj 1-4/2002. – pjesma *Noćni obračun* uz njemački i talijanski prijevod; broj 1-4/2003 sadrži nadnaslov *Dolina noćnih prikaza (Izbor iz zbirke)* – pjesme *Sraz* i *U mraku*.

³¹ D. Slavić, Dekovićeve *Dolina noćnih prikaza*, *Kroatologija*, Zagreb, 2010: 200-217.

³² O kulturnom i znanstvenom organizacijskom djelovanju mr. sc. Darka Dekovića objavljen je prilog Maje Polić. Više o tome v. u *PSJ* (2009: 141-149).

što u tisku. Nakon obnoviteljske sjednice Upravnoga odbora središnjice Matice hrvatske u Zagrebu, koncem 1989. obnovljen je riječki ogranak, a Deković postaje njegovim predsjednikom i pročelnikom Razreda za filologiju. Ujedno postaje i glavnim urednikom časopisa *Dometi*, znanstveno-kulturne smotre, glasila Matice od 1997. Pod njegovim je uredništvom ta publikacija održala visoku znanstvenu i stručnu razinu objavljivanjem članaka uglednih znanstvenika različitih područja i interesa, ali ponajviše iz područja filologije i književnosti. U *Dometima* su objavljeni i brojni povijesni prilozi vezani za lokalnu i nacionalnu povijest, a svjesno je za Dekovićeva uredništva objavljeno nekoliko tematskih brojeva posvećenih standardološkim pitanjima hrvatskoga jezika.³³

Nakon njegove smrti 2008. g. zaslužno mu je posvećen dvobroj toga časopisa, koji donosi cjelovit pregled Dekovićeva javnoga i organizacijskoga djelovanja te stručnoga, umjetničkoga i znanstvenoga rada.³⁴ Djelatnost se riječkoga ogranka Matice hrvatske za njegova vođenja ističe i po drugoj izdavačkoj djelatnosti. Naime, osim navedenoga časopisa, izdane su i brojne knjige, od kojih su neke bile i nagrađivane.

Darko Deković organizirao je dva znanstvena skupa i uredio zbornike tih skupova: trodnevni međunarodni znanstveni skup posvećen B. N. Škrivaniću 1996. u suorganizaciji s Hrvatskom kapucinskom provincijom, pod pokroviteljstvom HAZU – zbornik *Bernardin Škrivanić i njegovo vrijeme*,³⁵ koji je nagrađen Srebrnom plaketom Matice hrvatske za izdavaštvo za godinu 1997., te četverodnevni Međunarodni znanstveni skup *Latinitet u Europi s posebnim osvrtom na hrvatski latinitet nekad i danas*, koji je organizirala Matica 2004. zajedno s riječkom Nadbiskupijom i Sveučilištem, također pod pokroviteljstvom HAZU. Istoimeni je zbornik³⁶ nagrađen Zlatnom poveljom Matice hrvatske 2008. godine. Uoči samoga skupa, Deković je na konferenciji za novinare naglasio važnost dugogodišnjega supostojanja dvaju europskih jezika u Hrvatskoj – latinskoga (službenoga) i staroslavenskoga (liturgijskoga). Susret je sudionika Skupa započeo u katedrali sv. Vida 20. listopada 2004. euharistijskim slavljem na latinskom jeziku, koje je predvodio riječki

³³ Tri su tematska broja *Dometa* u vezi s hrvatskim standardnim jezikom: *Hrvatski jezik na pragu XXI. stoljeća*, 1-4, 2001.; *Hrvatski pravopis 1892-2002.*, 1-4, 2002.; *Zapisnici sa sjednica Vijeća za normu hrvatskoga standardnog jezika*, 1-4, 2006.

³⁴ Prikaz *Dometa* posvećenih Darku Dekoviću objavljen je u *PSJ*, 11, 2011: 159-162.

³⁵ *Bernardin Nikola Škrivanić i njegovo vrijeme – Zbornik radova*, Matica hrvatska – Ogranak u Rijeci, Rijeka, 1997.

³⁶ *Međunarodni znanstveni skup „Latinitet u Europi s posebnim osvrtom na hrvatski latinitet nekad i danas“ (Rijeka – otok Krk, 20. – 23. listopada 2004.)*. Zbornik radova, Matica hrvatska – Ogranak u Rijeci, Rijeka, 2006.

nadbiskup dr. Ivan Devčić, a završio euharistijskim slavljem na staroslavenskom jeziku u crkvi Marijina Uznesenja, koje je 23. listopada predvodio gospičko-senjski biskup dr. Mile Bogović. Ovdje također treba spomenuti da se kulturna djelatnost Darka Dekovića proširuje i njegovim nastojanjem da misnim priručnicima (jednim za latinsku misu, ostalim za glagoljske mise) revitalizira staroslavensku/starohrvatsku misu u Rijeci, Kastvu i Žminju.³⁷

U sklopu Matičina ogranka u Rijeci pod predsjedništvom Darka Dekovića održale su se brojne tribine, znanstvena predavanja, okrugli stolovi, nekoliko dobrotvornih akcija, mnogo izložbi i umjetničkih večeri. Tih je događanja i sam Deković bio sudionikom ili organizatorom. Kao predsjednik riječkoga ogranka ostvario je i brojne suradnje te tako okupio ugledne znanstvenike koji su se spremno odazivali svakom predstavljanju knjiga, sudjelovanju na znanstvenim skupovima ili objavljivanju priloga u *Dometima*.

Usto, Deković je bio i predsjednikom Odbora za kulturu i tehničku kulturu Grada Kastva od lipnja 2005. godine, a da se ozbiljno prihvatio svojega zadatka dokazuju zapisnici sa sjednica prema kojima se vidi da je Deković nastojao promicati kulturne vrijednosti i baštinu Kastva i njegove bliže okolice.

5. Zaključak

Darko Deković je 4. kolovoza 2008. u Rijeci u 61. godini, nakon plodna i predana rada, preminuo. Teška bolest pobijedila ga je u trenutku kada je bio na vrhuncu svoje stvaralačke snage, a smrt ga je zatekla kao zaposlenika Akademijina Zavoda za povijesne i društvene znanosti u Rijeci. Neosporno je njegova istaknuta aktivnost i angažiranost na polju znanosti pridonijela razvitku i očuvanju hrvatske, posebno riječke kulturne baštine. Bio je neumoran u traganju za glagoljskim dokumentima i njihovu tumačenju te je do kraja vjerovao da je glagoljsko slovo *osobiti biljeg hrvatskoga identiteta*.³⁸ Pridonio je popunjavanju praznina u znanstve-

³⁷ Za različite crkvene blagdane i dr. prigode mr. sc. Deković priredio je i uredio sljedeće priručnike: *Misni priručnik za staroslavensku misu – Sancta missa glagoliticæ* (u suradnji s Višeslavom Račićem), Matica hrvatska – Ogranak u Rijeci, Rijeka, 2004. te usto i priručnik za latinsku misu: *Misni priručnik za latinsku misu – Sancta missa Latine*; nadalje *Misni priručnik za staroslavensku misu u sedmoj vazmenoj nedjelji – u godini „C“*, Matica hrvatska – Ogranak u Rijeci, Rijeka, 2007.; *Misni priručnik za glagoljašku svetu misu u devetoj nedjelji kroz godinu – u godini „A“*, Matica hrvatska – Ogranak u Rijeci, Rijeka, 2008.; *Misni priručnik za glagoljašku svetu misu u jedanaestoj nedjelji kroz godinu – u godini „A“*, Katedra Čakavskog sabora – Matica hrvatska – Ogranak u Rijeci, Žminj – Rijeka, 2008.

³⁸ Više o tome v. u Predgovoru knjige Darka Dekovića *Istraživanja o riječkome glagoljaškom krugu* (2011: 5-9).

nim podacima o hrvatskoglagoljskoj baštini pronalazeći i obrađujući novopronađene nalaze, rukopisne ili spomeničke, osobito riječkoga područja, te je promicao svijest o vrijednosti glagoljice i s tim u vezi hrvatske kulture. Kao dugogodišnji predsjednik riječkoga ogranka Matice hrvatske aktivno je sudjelovao u svim organizacijama najstarije hrvatske kulturne ustanove, a kao urednik njezine znanstveno-kulturne smotre *Dometi* promicao je hrvatsku kulturu i hrvatski jezik. Do kraja je svoga života kroz sva polja djelovanja ostao predan očuvanju hrvatskoga identiteta. S tim u vezi nameće se činjenica da je Darko Deković bio iskren domoljub, potpuno usmjeren na Hrvatsku. Njegova se briga za domovinu ogleda u cijelome njegovu znanstvenom i kulturnom djelovanju. Koliko je bio predan ljubavi prema rodu i jeziku, govori i to što je kao predsjednik Kluba sveučilištaraca i član Upravnoga odbora riječke Matice hrvatske uhićen za Hrvatskoga proljeća, a kasnije aktivan kao hrvatski dragovoljac tijekom Domovinskoga rata 1991. – 1995. Te je ratne godine uglavnom proveo na ličkom bojištu kao zapovjednik prve postrojbe za posebne namjene u Rijeci. Dekovićeva je aktivnost i na tom polju potvrđena Spomen-medaljom i Spomen-poveljom sa zlatnim pleterom te Poveljom PAX (umjesto iskaznice) što mu je posthumno dodijelila Udruga dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice u Dubrovniku 27. listopada 2011.

Nenadoknadiva osobnost Darka Dekovića zasigurno će ostati u sjećanju mnogih koji su se za života s njime susreli, a njegovo djelo trajno svjedočanstvo njegova znanstvenoga puta.

Mirjana Crnić Novosel

The Scientific and Cultural Work of M. Sc. Darko Deković

Summary

M. Sc. Darko Deković, philologist, literary writer and longstanding chairman of the Rijeka branch of Matica hrvatska was – within the academic community – primarily known for his papers on the Glagolitic activity in our territory. He discovered, studied and published a number of Glagolitic manuscripts and inscriptions. His scientifically based discoveries have remained a permanent starting point of any future research in this field. With his comprehensive work, he proved very thorough knowledge regarding the complex topic of Glagolitism (in particular in the Rijeka area) in two dimensions – the philological and the historiographical. He further tackled the standardological issues related to the Croatian language, wrote poetry, and showed exceptional capability in organising and managing the central cultural institution in our city – the Rijeka branch of Matica hrvatska. In this paper, several most important achievements defining Darko Deković not only as scientist, literary writer and cultural worker, but also as a person of high moral standards, who was absolutely dedicated to work and the safeguarding of the Croatian identity, are singled out.

Keywords: *Darko Deković; Institute for Historical and Social Sciences of the Croatian Academy of Sciences and Arts in Rijeka; Glagolitism; scientific work; cultural work; poetry writing.*